WYNIA'S WEEK

Smeergeld en chantage voor een omstreden Pensioenwet

Posted on 30 november 2022 by Menno Tamminga

Feit of fictie? Een royaal gebaar of stiekeme chantage? Het zijn vragen die zich opdringen bij het nieuws van ongekende beleggingsverliezen in de pensioenwereld en recordverhogingen van pensioenen. Het grootste Nederlandse pensioenfonds, ABP (leraren en ambtenaren), verhoogt de pensioenen volgend jaar met 12 procent, terwijl de beleggingsverliezen de eerste negen maanden zijn opgelopen tot bijna 92 miljard euro. De afgelopen twee maanden zal de situatie iets zijn verbeterd, maar de verliezen zijn verre van goed gemaakt.

ABP staat niet alleen met zijn royale gebaar. Iedereen doet het. Het bedrijfstakpensioenfonds voor de bouw verhoogt de pensioenen met 14,5 procent na beleggingsverliezen van 15 miljard euro. Het op een na grootste fonds, Zorg en Welzijn, leed zo'n 60 miljard euro verlies en verhoogt de pensioenen met 6 procent.

Liever geen pottenkijkers

De verhoging van de pensioenen heet in de pensioenwereld indexatie. In het

gewone leven zou je zeggen: prijscompensatie. Maar de pensioenwereld is dol op jargon. Dat is ook bescherming tegen pottenkijkers van buiten. Want het is een bijzondere wereld.

Pensioenfondsen zijn de laatste sociaaleconomische instituten waar vakbonden en werkgevers, normaliter natuurlijke tegenstanders, gretig met elkaar samenwerken. Ze bevolken de besturen van de pensioenfondsen. En ze beslissen over de hoogte van de premie die werknemers en onderneming of bedrijfstak moeten betalen.

ECB negeert pensioen

Het nieuws van de wonderbaarlijk hoge prijscompensaties is des te spectaculairder omdat de meeste pensioenen al meer dan tien jaar bevroren zijn. Waarom? Allereerst vanwege de ultra lage rentepolitiek van de Europese Centrale Bank. De ECB heeft met haar rentepolitiek duidelijk gemaakt dat de belangen van economische achterblijvers (Italië, Frankrijk) prevaleren boven het belang van Nederland met zijn kolossale pensioenspaarvarken (1.440 miljard euro).

Dat zou misschien anders zijn geweest als andere (Zuid-Europese) landen óók zo'n fantastische spaarpot hadden, maar die hebben ze niet. Zij krijgen de komende decennia de gepeperde rekening van substantiële vergrijzingskosten gepresenteerd. Als dat pijn doet, krijg je zomaar een herhaling van de lage rentepolitiek en het opkopen van overheidsschuld. Dat is een reden om niet al te optimistisch te zijn over het toekomstige beleid van de ECB en de waardevastheid van de euro.

Maar er is ook een tweede boosdoener. De Nederlandsche Bank, de toezichthouder op pensioenen, legt strenggelovige rekenregels op aan de pensioenfondsen. Gevolg: wél hoge rendementen tot 2022, maar géén hogere pensioenen. Overigens: DNB beslist mee bij de ECB en is dus medeverantwoordelijk voor de rentepolitiek die desastreus uitpakte voor uw pensioen.

IJstijd voorbij

Wat is er veranderd dat de ijstijd in de pensioenwereld plaatsmaakt voor een lentegevoel? De ECB heeft met de nodige vertraging besloten dat de inflatie bestreden moet worden, dat is immers haar primaire opdracht. Dus gaat de rente met sprongen omhoog. De tweede reden is dat het kabinet de restrictieve

rekenregels van De Nederlandsche Bank heeft versoepeld. En dat doen politici niet voor niets.

De klachten van gepensioneerden (kiezers!) over het uitblijven van pensioenverhogingen waren steeds luider geworden. Maar nog belangrijker: het kabinet, de vakbonden en werkgevers én de pensioenwereld die zij besturen, ijveren al meer dan tien jaar voor een nieuw pensioenstelsel. Dat moet nu gebeuren. De premielast moet eerlijker verdeeld worden en elke werknemer en gepensioneerde krijgt straks zijn eigen pensioenrekening.

Snoep uit de pensioensnoepwinkel

Daarover debatteert de Tweede Kamer inmiddels al maanden. Dat onderstreept het belang dat Kamerleden aan het wetsontwerp hechten. De Kamer gaat het wetsontwerp zelfs wetsartikel voor wetsartikel bespreken. Het onderstreept óók het belang van het kabinet en de pensioenwereld om de wet toch aangenomen te krijgen.

Dus de recordprijscompensatie wordt ouderen óók voorgehouden onder het motto: kijk eens, dit is wat jullie straks krijgen, als de nieuwe wet er is. Maar pas op, als het wetsontwerp niet wordt aangenomen, ben je het straks weer kwijt. Dan wordt de versoepeling van de regels teruggedraaid. Dan is er niet meer alle dagen snoep in de pensioensnoepwinkel.

Het eerste, de hoge prijscompensatie, riekt, misschien onbedoeld, naar een portie smeergeld. Het tweede, de 'straf' op tegenstand tegen het wetsontwerp, voelt als chantage.

Pijnlijke realiteit

Vanuit ouderenorganisaties is er de nodige scepsis of de nieuwe wet niet juist extra onzekerheid geeft. Professor Eduard Bomhoff heeft de extra risico's eerder in *Wynia's Week* helder beschreven.

De meeste pensioenen waren de afgelopen jaren dan wel bevroren, de uitkeringen werden, met een paar uitzonderingen, niet verláágd. Maar dat zal in het nieuwe pensioenstelsel anders zijn. Wie een pensioenuitkering ontvangt gaat de winsten én verliezen van de beleggingen in zijn portemonnee voelen. Bij winst gaat het

pensioen omhoog, bij verlies omlaag. Er komt nog wel een buffer die eerst aangesproken kan worden bij een beurscrash, maar dat is een nog vaag en onbeproefd concept.

Dus je kunt, zoals minister Carola Schouten (Armoedebeleid, participatie en pensioenen, ChristenUnie) redeneren dat het na de overrompelende beleggingsverliezen wel weer goed komt. Het 'na regen komt zonneschijn'- en 'gaat u allen rustig slapen'-advies. In *de Volkskrant* zei ze afgelopen zaterdag over het toekomstige pensioenstelsel: 'Het lijkt onzekerder, maar het geeft meer uitzicht op pensioenverhoging.'

Met die belofte wordt het stelsel verkocht aan de Kamer en de burger. De pijnlijke realiteit is dat in het nieuwe stelsel beleggingsverliezen zoals in dit jaar in een periode van torenhoge inflatie tot *verlaging* van pensioenen leiden, niet tot verhoging.

Menno Tamminga *publiceert zijn columns over economie, overheidsfinanciën en bedrijfsleven iedere woensdag in Wynia's Week.*

Menno is een van de tientallen prominente auteurs van ons online magazine. ***De lezers maken Wynia's Week mogelijk****. Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*